

Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Akran İlişkilerinin Ebeveyn Görüşlerine Göre İncelenmesi*

Caner ÖZDEMİR ¹ , Şeyma AKSOY ²

¹(Sorumlu Yazar) Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, canerozdemir@odu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3511-0942

²Okul Öncesi Öğretmeni, MEB, aksoy2seyma2@gmail.com, ORCID ID:0009-0005-1519-4762

Makale Bilgisi	ÖZET
Geliş Tarihi: 27.08.2024	Ülkemizde MEB'e bağlı devlet anaokullarına giden küçük yaşta çocukların, anaokulundan önce ve sonraki gelişimlerinin en yakın tanıklarından biri ebeveynleri olmaktadır. Bu süreçte onların oynadıkları oyunlar ve akranları ile olan ilişkileri ise gelişimleri hakkında ipuçları verebilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı okul öncesi dönemdeki çocukların, oyun ve akran ilişkilerinin durumunu ebeveyn görüşlerine göre ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla Giresun'un Doğankent ilçesinde, 2023-2024 eğitim öğretim yılında ilk kez anaokuluna başlamış, üç yaş grubunda çocuğu olan, 10'u anne ve 3'ü baba olmak üzere toplam 13 ebeveyn ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemiyle tasarlanmış olup yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Ardından verilen cevaplar içerik analizi ile incelenmiştir. Sonuç olarak anaokuluna başladıktan sonra çocukların farklı açılardan oyun ve akran ilişkilerinde olumlu yönde gelişmeler olduğu görülmüştür. Bu bağlamda erken yaşlardan itibaren okul öncesi eğitime başlamanın teşvik edilerek ebeveynlerin bilinçlendirilmesi önerilmektedir.
Kabul Tarihi: 28.02.2025	
© UEAD 2025 Tüm hakları saklıdır.	

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi dönem, akran ilişkisi, oyun, ebeveyn görüşü

An Examination of Play and Peer Relations in the Preschool Period According to Parents' Views

Article Information	ABSTRACT
Received: 27 August 2024	In our country, parents are one of the closest witnesses to the development of young children attending state kindergartens affiliated with the Ministry of Education, before and after kindergarten. During this process, the games they play and their relationships with their peers can give clues about their development. In this context, the aim of the research is to reveal the situation of preschool children's play and peer relationships according to their parents' opinions. For this purpose, face-to-face interviews were held with a total of 13 parents, 10 mothers and 3 fathers, who started kindergarten for the first time in the 2023-2024 academic year in Giresun's Doğankent district and have children in the three-age group. The study was designed with qualitative research method and data was collected using semi-structured interview technique. Then, the answers given were examined with content analysis. As a result, it was observed that children made positive developments in different aspects of play and peer relations after starting kindergarten. In this context, it is recommended to raise awareness among parents by encouraging them to start pre-school education from an early age.
Accepted: 28 February 2025	
© UEAD 2025 All rights reserved.	

Keywords: Preschool period, peer relationship, play, parental opinion

DOI: 10.32960/uead.1539306

Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi

Kaynakça Gösterimi: Özdemir, C. & Aksoy, Ş. (2025). Okul öncesi dönemde oyun ve akran ilişkilerinin ebeveyn görüşlerine göre incelenmesi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 9(1), 28-40.

Citation Information: Özdemir, C. & Aksoy, Ş. (2025). An examination of play and peer relations in the preschool period according to parents' views. *National Journal of Education Academy*, 9(1), 28-40.

* Bu araştırma, Ordu Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Etik Kurulunun 24/05/2024 tarihli 2024-103 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

1. GİRİŞ

Gelişim açısından kritik bir dönem olan 0-6 yaş aralığındaki çocuklar için okul öncesi eğitim kurumlarının önemli bir rol üstlendiği bilinmektedir. Türkiye’de çocukların aileden sonraki ilk duraklarından biri olan MEB’e bağlı devlet anaokullarına ise çocuklar en erken 3 yaşında başlamaktadır. 2022-2023 yılı verilerine göre 3-4 yaşta okullaşma oranı %51,38 oranında olup 5 yaş grubu çocuklarının okullaşma oranına kıyasla düşük seviyede olduğu görülmektedir (MEB, 2023). Okul öncesi eğitim dönemi, çocukların tüm gelişim alanları için belirleyici ve gelecek yaşamları için önemli bir yerdedir (Gonzalez & Alejandra, 2020). Buna göre küçük yaştaki çocukların, gelişimlerinin desteklenmesi için erken yaşlardan itibaren okullaşmaları, gelecek hayatları açısından önem taşımaktadır.

3-4 yaşlarında anaokulu ile ilk kez ailesi dışında farklı bir sosyal ortama girmiş olmak ise çocuklar için önemli bir adımdır. Bu süreçte çocukların sergiledikleri oyun davranışları ve akran ilişkileri, sorun çözme ve iletişim becerilerini de kapsayan gelecekteki sosyal duygusal gelişimlerinin temelini oluşturmaktadır (Yurdakul vd., 2021). Bu bağlamda erken yaşlardan itibaren çocukların oynadıkları oyunların ve akranları ile olan ilişkilerinin bilinmesi, gelişimlerini desteklemek adına faydalı olabilir. Çünkü bir çocuğun akranları ile kurduğu ilişki, en iyi oyun ortamında gözlenmektedir. Çocukların hayata dair becerilerinin temellerinin atıldığı okul öncesi dönemden itibaren ebeveynleri ve akranları tarafından olumlu yönde değerlendirilip sevilen çocukların, sosyal açıdan başarılı, güvenilir ve arkadaş canlısı çocuklar olduğu ifade edilmektedir (Karaca vd.,2020).

Çocuk kendi çevresinin bir ürünüdür. Bronfenbrenner (1979) insan gelişiminin, bireyi merkeze alan, birbirinin içine yuvalanmış sistemler şeklinde tanımlanan bir çevre içinde gerçekleştiğini belirtmektedir. Bu birbiri ardınca sıralanan sistemler; mikrosistem, mezosistem, ekzosistem, makrosistem ve kronosistem şeklinde adlandırılmaktadır. Bu sistemler içinde çocuk akranlarıyla oyun yardımıyla bir ilişki kurar ve daha sağlıklı bir şekilde gelişim sağlamaktadır. Ayrıca çocuklar oyun ve akran ilişkileri ile mikrosistemden itibaren gittikçe genişleyen bir sarmal yapı ile gelişim evrelerini daha başarılı bir şekilde tamamlamaktadır.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırmanın problemi, ilk kez anaokuluna başlamış olan üç yaş grubu çocuklarının oyun ve akran ilişkilerinin nasıl olduğunu ebeveynlerinin görüşlerine göre ortaya çıkarıp incelemektir. Yıldız ve Çetin (2018) oyun kavramını, “çocuğun yaşamını etkileyen önemli bir olgu” olarak yorumlamaktadırlar. Çocuk açısından önemli olan oyun kavramının tanımına baktığımızda ise Türkçe ’de “yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence” oyun sözcüğüyle belirtilmektedir (TDK, 2025). İngilizce ‘de ise “game” kelimesi isim olarak kullanılmakta olup oyun anlamındadır ve Hint –Avrupa kökünde karşılığı “ghem” kelimesi olup “neşe ile zıplamak, sıçramak” anlamına gelmektedir (And, 2012).

Akranları ile oyun oynayan çocukların sosyal gelişimi desteklenmekle birlikte farklı gelişim alanlarında sorun yaşayan çocukların da yaşadıkları sorunların giderilmesi daha kolay olmaktadır (Alp, 2016). Çocukların akranlarıyla oyun oynamaları onların okul öncesi eğitim kurumlarındaki yetkinlikleri ve okula uyum becerilerini de desteklediği bilinmektedir (Eggum-Wilkens vd.,2014). Ayrıca çocukların çekingenlik gibi davranışlarının azalmasında da oyun etkinliklerinin belirleyici bir rolü olduğunu görülmektedir (Koçkaya & Siyez,2017). Fantuzzo ve McWayne (2002) yapmış oldukları çalışmada ebeveynlerin çocukların evdeki oyun oynama durumlarına ilişkin görüşlerinin, çocukların okula hazır olup olmadığını belirlemede dahi etkili olduğunu belirtmiştir.

Akran ilişkileri diğer bireylerle olan ilişkilerden etkilendiği gibi başkalarıyla ilişkileri de etkilemektedir. Bir okul öncesi dönem çocuğunun akranlarıyla kurduğu ilişkinin kalitesi, çevresindeki diğer kişilerle de olan ilişkisinin niteliğini belirlemektedir. Çocuklar arasında iletişimi güçlendiren oyun, çocukların akranlarıyla olan etkileşimlerine de olumlu yönde etkide bulunmaktadır (Marzec, 2023). Ayrıca çocuğun öğretmeni ile kurduğu ilişkinin, aynı şekilde akran ilişkileri üzerinde de etkili olduğu ifade edilmektedir. Buna göre bir çocuğun kendi becerileri hakkında, akranı tarafından öğretmeni ile kurduğu ilişkinin gözlemlenerek öğrenme ihtimali olduğu vurgulanmaktadır (Hughes & Chen, 2011). Öğretmenler ve akranların yanı sıra son olarak çocuklar ebeveynlerinin sergiledikleri davranışları da taklit edebilmekte ve bu davranışlar onların akranlarıyla kurdukları ilişkilerde ortaya çıkabilmektedir (Karaman & Boz, 2023).

Bu bağlamda öğretmenlerin, çocukların akran ilişkilerini güçlendirmek için ebeveynlerin görüşlerine başvurması, sürekli fikir alışverişi yapması ve onlarla etkili bir iletişim kurması çocukların akademik ve sosyal gelişimleri için önemlidir (Şendil, 2019). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi çalışmalarını, kasıtlı bir şekilde akran ilişkilerini de kapsayacak şekilde planlamaları önerilmektedir (Audley-Piotrowski vd., 2015). Bazı çocuklar için akranlarıyla ilişki kurmak onların karakter ve mizaç yapıları sebebiyle zorlayıcı olabilmektedir. Bu sebeple çocukların akran ilişkilerinin nasıl ve ne durumda olduğunu tespit etmek gerekebilir (Acar vd., 2019). Bu kapsamda alan yazına bakıldığında, ebeveynler için çocuklarının ilk öğretmeni olduğu vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra okul, aile ve toplum içinde sergilenen akran ve oyun ilişkilerinin durumunu belirlemek ve çocukların gelişimini desteklemek amacıyla ebeveynlerinin görüşlerinin alınmasının önemli olduğu ifade edilmektedir (Bailey & Bulotsky-Shearer, 2021). Literatürde var olan çalışmaların çoğunluğunun (Acar vd., 2019; Karaman & Boz, 2023; Şendil, 2019) öğretmenlerle gerçekleştirildiği göz önünde bulundurulursa bu çalışmanın ebeveynler ile gerçekleştirilmiş olması araştırmaya özgünlük kazandırmaktadır. Bu yönüyle araştırmanın literatüre farklı bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Okul öncesi dönem çocuklarının, oyun ve akran ilişkilerinin durumunu ortaya çıkarmak üzere ilk kez anaokuluna başlamış olan, üç yaş grubu çocuklarının ebeveynlerinin görüşlerinin alınıp incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

1.3. Araştırma Problemi

Bu araştırmanın problemi, ilk kez anaokuluna başlamış olan üç yaş grubu çocuklarının oyun ve akran ilişkilerinin nasıl olduğunu ebeveynlerinin görüşlerine göre ortaya çıkarıp incelemektir. Bu probleme yanıt aramak üzere aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

1.3.1. Araştırmanın alt problemleri

1. Üç yaş grubu çocuklarının, anaokuluna başlamadan önce akranlarıyla oyun oynama durumları nasıldır?
2. Üç yaş grubu çocuklarının, anaokuluna başladıktan sonra akranlarıyla kurmuş oldukları oyun temelli ilişki nasıldır?
3. Üç yaş grubu kız ve erkek çocuklarının akranları ile oynamayı tercih ettikleri oyunlar nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmanın yöntemi, nitel araştırma yöntemindedir. Nitel araştırmacılar, kendileri tarafından hazırlanmış açık uçlu sorular ile bizzat katılımcılarla görüşerek verileri toplayabilirler. Elde ettikleri verileri ise çeşitli konu başlıkları altında sınıflandırıp açıklamaya çalışırlar (Creswell, 2021). Araştırmanın deseni ise fenomenolojik desendir. Fenomenolojik desen farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

2.2. Araştırma Grubu

Çalışma grubu, kolay örnekleme yöntemi ile ikinci araştırmacının görev yapmakta olduğu Giresun'un Doğankent ilçesindeki bağımsız bir anaokulundan seçilmiştir. Bu kapsamda 2023-2024 eğitim öğretim yılında ilk kez anaokuluna başlamış olan 36-48 ay aralığındaki 13 çocuğun ebeveynleri bu çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmaya, 10'u anne, 3'ü baba olmak üzere toplam 13 ebeveyn katılmıştır. Sınıftaki çocukların cinsiyetlerine göre dağılımı ise 5 kız ve 8 erkek çocuk olmak üzere toplam 13 çocuktan oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmiştir. Görüşme tekniği, bir konu hakkında daha fazla bilgi edinmeyi amaçlayan bir danışma şekli olarak tanımlanmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ise nitel araştırmalar için uygun bir veri toplama tekniği olarak görülmektedir (Adhabi & Anozie, 2017). Bu bağlamda araştırma için yarı yapılandırılmış görüşme tekniğini kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı “yapılandırılmış görüşme formu” ile veriler toplanmıştır. Görüşme soruları oluşturulmadan önce literatür taraması yapılmış ve ardından görüşme sorularından oluşan bir görüşme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu; üç alan uzmanına gönderilerek uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri ve önerileri dikkate alınarak gerekli dil ve anlatım yönünden düzenlemeler yapılmış, birbirine benzer iki soru ifadesi birleştirilmiş ve nihayetinde toplam beş soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur.

2.3. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinden önce Ordu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 24.05.2024 tarihli ve 2024-103 sayılı etik kurul izni alınmıştır. Bu kapsamda çalışmaya katılan gönüllü ebeveynler, elde edilen verilerde kendisinin ve çocuğunun isim bilgilerinin gizli kalacağı ve görüşme esnasında cevap vermek istemediği soru olursa veya zorlanırlarsa görüşmeyi yarıda bırakabilecekleri konusunda bilgilendirilmişlerdir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen ve beş sorudan oluşan yarı yapılandırılmış mülakat formu aracılığı ile toplanmıştır. Görüşme esnasında sorulması planlanan soruların yanı sıra ebeveynlerin eklemek istedikleri düşünceler de not edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, başlangıçta sorulmak üzere hazırlanan taslak soruların yanı sıra daha gelişmiş sorular sorma esnekliği tanımaktadır (DiCicco-Bloom, B. & Crabtree, 2006). Ayrıca bu teknik kullanılırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar olup onlar da veri toplama sürecinde dikkate alınmıştır. Bunlar, tüm aşama ve görüşme sorularının araştırmacı tarafından planlanması, görüşme sürecinde araştırmacı ve katılımcı arasındaki uyumun yakalanması, soruların sorulma zamanlaması ve yanıtların görüşmeci tarafından kontrol edilebilirliği olarak sıralanmaktadır. Çünkü katılımcıyı görüşme sırasında

harekete geçirecek ya da kısıtlayacak kişi araştırmacıdır (Dursun,2023). Bu kapsamda araştırmada sorulan sorular araştırmacılar tarafından müdahale edilmeden dinlenerek not edilmiş, gerekli yerlerde ek sorular sorulmuş ve objektif bir şekilde verilen tüm cevaplar not edilmiştir. Görüşmeler esnasında ses kayıt cihazı kullanılmadan verilen cevaplar not alınarak veriler toplanmıştır. Bunun yanı sıra araştırmacılar aynı zamanda verilerin toplandığı okulda çalışmakta olduğu için katılımcılar ile arasında bir uyum yakalanmış ve katılımcıların kendilerini güvenle açmaları sağlanmıştır. Bu sebeple her bir ebeveyn ile bireysel olarak yapılan görüşmeler ortalama 30 dakika sürmüştür.

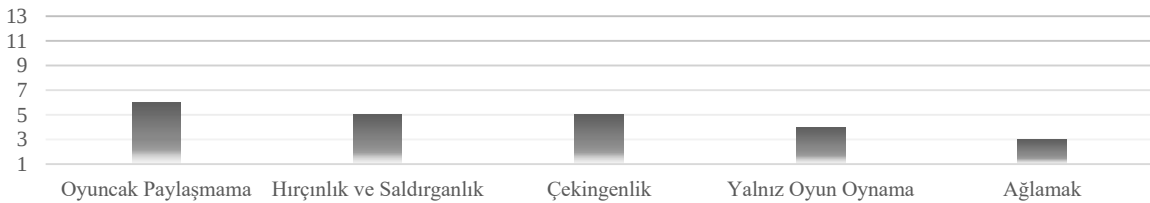
2.4. Verilerin Analizi

Bu çalışma sonunda toplanan verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Alan yazına bakıldığında görüşme sorularına verilen cevapların analizindeki amaç, görüşme verileri ile araştırma konusunu kaynaştırmak olarak ifade edilmektedir. Ayrıca betimsel analizi birden fazla görüşmeci ile yapılan araştırmalarda nitel verilere ulaşmak ve güvenilirliği sağlamak adına yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir (Büyüköztürk vd.,2020). Ebeveynlerle yapılan görüşmeler daha sonra yazıya aktarılmıştır. Ebeveynlerin kimliklerinin açığa çıkmasının engellemek üzere E1, E2, ... şeklinde kodlar verilmiştir. Yazıya aktarılan görüşme verileri araştırmacılar tarafından analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin kimliklerini gizli tutmak amacıyla E1, Buna ek olarak nitel veri analizi deneyimi olan ve okul öncesi eğitimi alanında doktor unvanı bulunan bir uzman da verileri analiz etmiştir. Bunun nedeni, kodlayıcılar arası tutarlılığı incelemektir. Bunun için Miles ve Huberman (1994) modeli kullanılmış ve kodların güvenilirlik yüzdesi belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucu oluşturulan kodların güvenilirlik yüzdesi %81 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda araştırma sürecinde elde edilen veriler betimsel analizi ile incelenerek araştırmanın amacı ve alt problemlerine uygun olarak tablo halinde sunulmuştur.

3. BULGULAR

Araştırmanın birinci alt probleminde, üç yaş yaş grubu çocukların anaokuluna başlamadan önceki oyun ve ekran ilişkisi durumlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu noktada ulaşılan sonuçlar Grafik 1’de gösterilmiştir:

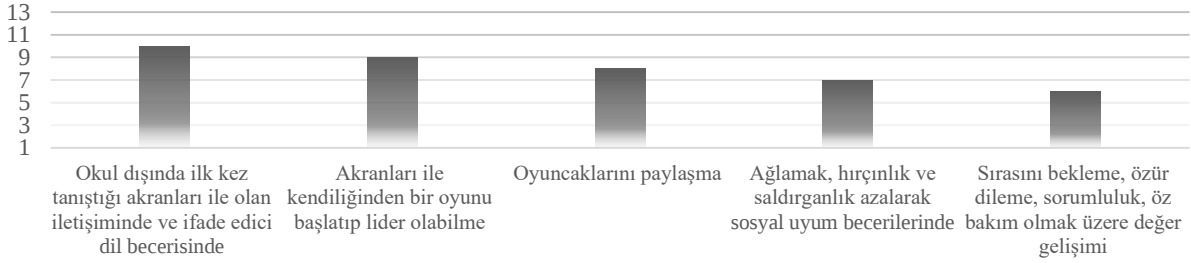
Grafik 1. Anaokuluna Başlamadan Önce, Çocukların Oyun ve Ekran İlişkisi Durumu

Buna göre araştırma bulgularında çocukların anaokuluna başlamadan önce, sırasıyla en çok oyuncak paylaşmama (6), hırçınlık ve saldırganlık (5), çekingenlik (5), yalnız oyun oynama (4), ağlama (3), sorunlarının olduğu olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan ve çocuğunun anaokuluna başlamadan önce saldırgan davranışlar sergilediğini belirten E3 bu görüşünü; “*Daha önce çok gergin bir çocukluk evresi vardı diyebilirim. Bu gerginlik zaman zaman bize ve etraftaki nesnelere saldırıya kadar gidiyordu...*” şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde, üç yaş yaş grubu çocukların anaokuluna başladıktan sonraki oyun ve akran ilişkisi durumlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Burada ulaşılan bilgilerden yola çıkılarak Grafik 2 oluşturulmuştur:

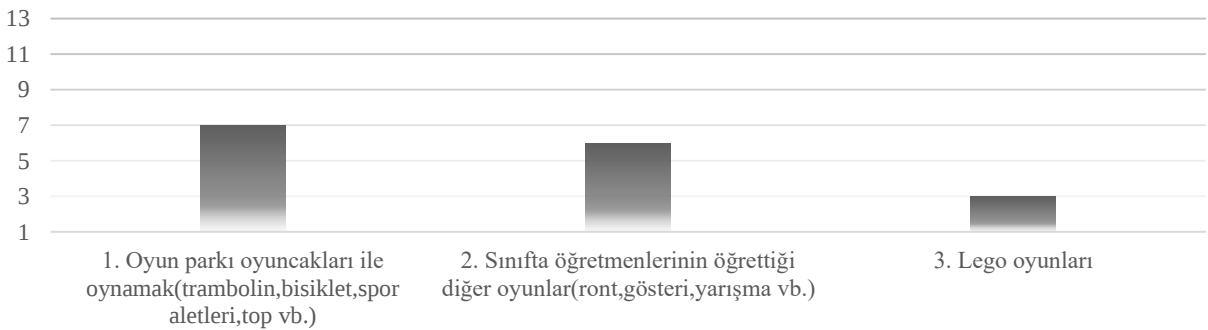
Grafik 2. Anaokuluna Başladıktan Sonra, Çocukların Oyun ve Akran İlişkisi Durumu

Grafik 2'ye göre anaokuluna başladıktan sonra ise, sırasıyla en çok, okul dışında ilk kez tanıştığı akranları ile olan iletişimde ve ifade edici dil becerisinde gelişme olduğu (10), akranları ile kendiliğinden bir oyunu başlatıp lider olabilme yeteneği kazandığı (9), oyuncaklarını paylaşma durumu geliştiği (8), ağlama, hırçınlık ve saldırganlık davranışlarında azalmalar olduğu (7), sırasını bekleme, özür dileme, sorumluluk ve öz bakım becerilerinde olumlu yönde gelişmelerin olduğu tespit edilmiştir. Çocuğunun anaokuluna başladıktan sonra liderlik yapabilme becerisinin geliştiğini ifade eden E7, bu düşüncesini; *“Okula gelmesiyle birlikte bazı şeylerde yatkınlıklar oluştuğunu gördüm. Bu yatkınlıklar daha çok oyun kurma ve bu oyunu yönlendirmeye alakalıydı.”* şeklinde ifade etmiştir.

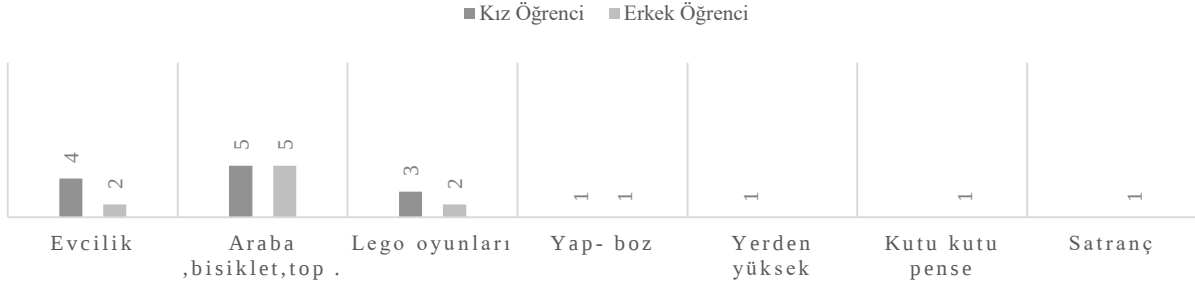
Araştırmanın son alt probleminde ise, üç yaş grubu kız ve erkek çocukların akranları ile olan oyun tercihlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçtan hareketle ulaşılan sonuçlar Grafik 3 ve Grafik 4'te sunulmuştur:

Grafik 3. Anaokulunda Çocukların Akranlarıyla Oynadıkları Oyunlar

Çocukların eve geldiklerinde akranları ve onlarla oynadıkları oyunlar hakkında ise en çok, oyun parkındaki akranları ile (bisiklet, spor, trambolin, tırmanma merdiveni, top vb.) oynadıkları oyunları (7) evde paylaştıkları görülmüştür. Ardından ise öğretmenin onlara okulda öğretmiş olduğu oyunlardan (6) ve lego ile oynadıkları oyunlardan (3) bahsettikleri tespit edilmiştir. Okula geldiğinde çocuğunun arkadaşlarıyla en çok lego oyunları oynadığı belirten E4, bu düşüncesini; *“Okuldan eve geldiğinde sık sık okulla ilgili konuşuyoruz. Konuştuğumuz konular arasında en çok lego oyunlar geçiyor. Arkadaşlarıyla en çok lego oynaması onu mutlu ediyor sanırım...”* şeklinde ifade etmiştir.

(E4).

Grafik 4. Kız ve Erkek Çocukların Akranlarıyla Olan Oyun Tercihleri

Grafik 4 incelendiğinde, ebeveynlerin görüşlerine göre kız ve erkek çocukların genel olarak oyun tercihlerinde belirgin bir farklılık görülmemiştir. Her iki cinsiyetten de aynı oyunları oynayabilen çocukların olduğu görülmüştür. Örneğin evcilik oyununu 4 kız öğrencinin yanı sıra 3 erkek öğrencinin de tercih ettiği görülmüştür. 5 kız ve 5 erkek öğrencinin ise araba, bisiklet ve top vb. ile oynanan yarışmaya dayalı oyunları seçtiği görülmüştür. Bunun yanı sıra devamında ebeveynler çocukların akranlarıyla oynadıkları oyunlar hakkında sırasıyla lego oyunları (5), saklambaç (4), yapboz (2), yerden yüksek (1), kutu kutu pense (1) ve satranç (1) gibi farklı oyunları da tercih eden çocukların olduğunu ifade etmişlerdir. Çocuğunun okulda en fazla evcilik oynadığını belirten E10, bu konudaki düşüncesini; “Okula çok mutlu geliyor. En fazla neyi sevdiğini soruyorum, cevap hiç değişmiyor. Evcilik oyununun her gün oynasa yine de sıkılmıyor.” şeklinde ifade etmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç olarak anaokuluna başladıktan sonra çocukların farklı açılardan oyun ve akran ilişkilerinde olumlu yönde gelişmelerin olduğu görülmüştür. Araştırmanın birinci alt problemi ile ilgili olarak elde edilen verilere bakıldığında ebeveynlerin çocukların anaokuluna başlamadan önceki akran ve oyun ilişkilerinde en çok, *oyuncak paylaşmama* özelliklerini dile getirdikleri görülmektedir. Ardından ise *hırçınlık ve saldırganlık, çekingencilik, yalnız oyun oynama, ağlama* sorunlarının olduğu tespit edilmiştir. Çalışma grubunun en erken 3 yaşında okula başladıkları düşünüldüğünde, önceki 0-3 yaş özelliklerinin de dikkate alınarak bu bulguları yorumlamak yerinde olacaktır. Bu bağlamda Freud’a göre 2-4 yaş arası “*anal dönem*” olarak adlandırılmaktadır. Tuvalet eğitiminin de başladığı bu dönemde çocuğun, bakımıyla ilgilenen kişiyle olan etkileşim şekli onun davranışlarının üzerinde belirleyici olabilmektedir. Örneğin, çocuk haz ilkesi gereği dilediği gibi davranmak isterken yetişkinler ona bazı kuralları benimsetmeye çalışmakta sürecin sonunda başarısız olabilmektedir. Çocukların gelecek hayatlarında paylaşma duyguları zayıf ve cimri bireyler olabilecekleri ihtimal dahilindedir. Bunun tam tersi kendisiyle olumlu bir iletişim kurulan çocuk, gerekli olgunluğa ulaştığında bir takım tuvalet eğitimi ve temizlik ile ilgili vb. kurallar kendisine öğretildiğinde ise çevresiyle özdeşim kurabilen daha paylaşıma açık bireyler olabilmeleri mümkündür (Bakırcıoğlu, 2013). Bronfenbrenner’ın Ekolojik Sistemler Kuramında çocuk veya ergenin gelişimini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen beş farklı sistem yapısından bahsedilmektedir. Bu sistemler mikrosistem, mezosistem, ekzosistem, makrosistem ve kronosistem olarak sıralanmaktadır (Boyd ve Bee, 2006). Bu bağlamda çocukların anaokulu ile birlikte ilk kez farklı bir sosyal çevreye dâhil oldukları, benmerkezciliğin etkisinden çıkarak çevresiyle iletişime geçmek zorunda kaldıkları söylenebilir. Bu da çocuğun mikrosisteminde anaokulunun olduğuna bir işarettir. Anaokulundan önce de çocuklara iletişim

becerilerinin sunulması önemli olup Brownell ve Svetlova (2009), 18 ve 25 aylık bebeklerle paylaşma davranışı üzerinde yaptığı deneysel bir çalışmada karşı tarafın isteklerini ifade etmesi ve açık iletişim kurması bebeklerin onlarla daha çok paylaşımda bulunmasını artırdığını göstermektedir. Yapılan bu araştırmaya katılan ebeveynlerin de çocukları gelişimsel olarak desteklemekte yetersiz kaldıkları ve ana baba eğitimine ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ait verilere bakıldığında ise çocuklarda anaokuluna başladıktan sonra, sırasıyla en çok, *okul dışında ilk kez tanıştığı akranları ile olan iletişimde ve ifade edici dil becerisinde* artış olduğu görülmüştür. Ardından ise sırasıyla *akranları ile kendiliğinden bir oyunu başlatıp lider olabilmek, oyuncaklarını paylaşma, ağlama, hırçınlık ve saldırganlık davranışlarında azalma, sırasını bekleme, özür dileme, sorumluluk ve öz bakım becerilerinde* olumlu yönde gelişme ve ilerlemelerin olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlarda çocukların anaokulundan sonra ifade edici dil becerisinde ve akranları ile olan iletişim becerisinde artış olması aynı zamanda oyuncak paylaşmakta zorlanan çocukların oyuncak paylaşmaya başlaması, akranlarına karşı çekingen olan çocukların ise kendilerini açmaya başladıkları dikkat çekmektedir. Benzer çalışmalara bakıldığında bu bulguların desteklendiği görülmektedir. Bu bağlamda, Henry ve Rickman (2007) tarafından 4 yaş çocuklarının akademik ve ifade edici dil becerisi üzerinde yapılan boylamsal bir çalışmada çocukların anaokulundan önce ve sonraki durumlarına bakıldığında öğretmen ve sınıf yönetimi gibi faktörlere nazaran akran ilişkilerinin birinci derecede önemli bir değişken olduğunu ortaya koymaktadır. Bateman ve Church (2017) “*çocukların erken çocukluk oyun alanında nesne kullanımı*” üzerine 4 yaş çocuklarıyla yaptıkları araştırma bulguları da oyun alanında bulunan oyuncak vb. nesnelerin iletişim için uygun bir araç olduğunu göstermektedir. Çocukların bu nesneler sayesinde grup içinde sosyal etkileşime girdikleri ve karşılıklı olarak sıralı konuşmayı başlattıkları ifade edilmektedir. Barragan ve Meltzoff (2021), bir nesneye sahip olmanın veya paylaşmanın, iki kişi arasındaki etkileşimi belirleyen önemli bir unsur olduğunu vurgular. Lu’nun (2023), “farklı türlerdeki çocuk oyunlarının akran ilişkileri üzerindeki etkisinin incelenmesi” adlı çalışmasına göre oyuncak oyunlarının, akranlarla işbirliğine dayalı ve kurallı oyunların akran ilişkileri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Oyun bir çocuğun gelişimi için önemli bir yapı taşı olup bilinçsizce müdahaleler sonucu engellenebilmektedir. Bu sebeple çocuklarla ilgilenen öğretmen ve ebeveynlerin dikkatli olmaları önerilmektedir (Lu,2023).

Okul öncesi eğitim kurumlarında her gün oyuncak saatlerinin de olduğu ve öğrenme merkezlerinde çocukların farklı nesne ve materyallerle oynamalarına fırsat verildiği bilinmektedir (MEB,2024). Bu öğrenme saatlerinin de çocukların oyun ve akran ilişkileri konusunda oyuncak paylaşma davranışlarında olumlu etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlamda yapılan araştırmalardan Sebastián-Enesco ve Warneken (2015), 3 ve 5 yaş çocukları ile karşılıklı beklentileri ve paylaşma becerisi üzerine yaptıkları deneysel bir çalışmada karşılık veremeyen bir kukla ile çocuğa oyun sırasında karşılık verebilen bir donöre karşı olan koşullu tepkilerinin 5 yaşta daha fazla olduğu görülmüştür. Ancak her iki durumda da paylaşma davranışının ardında hazzı erteleme becerisinin yattığı vurgulanmıştır. Wu ve Su (2014), tarafından 2-4 yaşlarındaki çocuklarla yapılan deneysel çalışmada da aynı şekilde 2-3 yaş grubundaki daha küçük çocukların kendileriyle açık iletişim kuruldukça paylaşım davranışlarının arttığı ancak 4 yaş sonrasında ise bir destek olmadan da paylaşma davranışı sergileyebildikleri görülmektedir.

Diğer bulgular arasındaki anaokuluna başladıktan sonra *ağlama, hırçınlık ve saldırganlık davranışlarında azalma, sırasını bekleme, özür dileme, sorumluluk ve öz bakım becerilerinde* olumlu yönde gelişme ve ilerlemelerin olması çocuklarda sosyal alanda gelişmelerin yaşandığına işaret etmektedir. Bu

bağlamda literatüre bakıldığında akran ilişkilerinde sosyal becerilerin de önemi yadsınamaz bir gerçek olduğu görülmektedir. Bağçeli Kahraman ve Onur Sezer'e göre (2021) bebeklik döneminden itibaren sorumluluk, empati, işbirliği, paylaşma, kurallara uyma ve sosyal uyum gibi bazı beceriler yetişkinler ve akranlar aracılığıyla kazanılması mümkündür. Özellikle okul öncesi dönemde akran ilişkileri ile bu ilgili temel becerilerin kazanılmaması, problemlerin çözülmeden gelişim dönemlerinin atlanması durumunda gelecek sosyal hayattta da problemlerin yaşanması muhtemel olarak görülmektedir. Araştırma kapsamında yer alan 3- 5 yaş arasında çocukların ise Erikson'a göre girişimciliğe karşı suçluluk duygusunun başlayabileceği önemli bir dönemde oldukları ifade edilmektedir. Çocuğun merak ve keşif duygusunun desteklenip sorumluluk alması teşvik edilmeyip aksine engellendiği durumlarda ise girişimcilik duygusunun yerini suçluluğa bırakacağı vurgulanmaktadır (Yazgan İnanç ark., 2005). Bu anlamda okul öncesi öğretmenleri ve ebeveynlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Buna göre Mary'in (2014) yapmış olduğu "çember zamanı ve işbirlikçi oyunlar yoluyla ilköğretim sınıfında olumlu akran ilişkilerinin teşvik edilmesi" adlı çalışması da bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir. Araştırmaya göre öğretmenler tarafından planlı olarak gerçekleştirilen sınıf içindeki işbirliğine dayalı çember oyunlarının çocukların empati becerisini arttırdığı ve akran ilişkilerini olumlu olarak etkilediği görülmüştür. Stanton Chapman' e göre (2015), küçük çocukların akranlarıyla etkileşimin kalitesini belirleyen önemli unsurlardan biri öğretmenleridir. Çocukların anaokulu ile birlikte akran ve oyun ilişkilerindeki olumlu artış olmasının yanı sıra akademik ve sosyal uyum becerilerinde de artış olduğu görülmektedir. Eggum -Wilkens ve arkadaşları (2014), tarafından yapılan araştırma sonuçları da okul öncesi dönemde okula uyum becerisi ile akran oyunlarına olan eğilim arasında da olumlu bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yani akranları ile oyun oynamaya yatkın çocukların anaokulu yeterlilik seviyelerinin de yüksek olduğu ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra Zippert ve arkadaşları (2019), matematiği öğretmek amacıyla doğrudan nesneleri kullanmak yerine çocukların sadece akranlarıyla oyun oynamalarının matematik öğrenimleri için nasıl bir etkisi olduğunu araştırmışlardır. Bu bağlamda 86 okul öncesi çocuğu ile çalışmışlar ve sonuç olarak oyun sırasında akranların matematik ile ilgili bazı kavramları öğrenme konusunda destekleyici olabildiği görülmüştür. Lansford ve arkadaşları (2014), tarafından yapılan boylamsal bir çalışmanın sonucunda ise 5 yaştan 23 yaşa kadar olan süreçte erken çocukluk döneminden itibaren kişilik gelişimi ile akran ilişkileri arasında ilişki olduğunu vurgulanmaktadır. Shin ve arkadaşlarının (2016) yaptıkları başka bir boylamsal çalışmada ise akran ilişkilerinin gelişim üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Buradan hareketle, akran ilişkileri zayıf olan bir çocuğun ergenlik döneminde de psikosoyal uyum sorunları yaşama olasılığının fazla olacağını ifade etmek mümkündür.

Araştırmanın son alt problemi ile ilgili olarak ise çocukların eve geldiklerinde akranları ve onlarla oynadıkları oyunlar hakkında ise en çok, *oyun parkındaki akranları ile (bisiklet, spor, trambolin, tırmanma merdiveni, top vb.)* oynadıkları oyunları anlattıkları görülmektedir. Ardından *öğretmenin onlara okulda öğretmiş olduğu oyunlardan ve lego ile oynadıkları oyunlardan* bahsettikleri tespit edilmiştir. Ebeveynlerin görüşlerine göre kız ve erkek çocukların genel olarak oyun tercihlerinde belirgin bir farklılık görülmemiştir. Her iki cinsiyetten de aynı oyunları oynayabilen çocukların olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra devamında ebeveynler çocukların akranlarıyla oynadıkları oyunlar hakkında sırasıyla *lego oyunları, saklambaç, yapboz, yerden yüksek, kutu kutu pense ve satranç* gibi farklı oyunları da tercih eden çocukların olduğu ifade etmişlerdir. Bronfenbrenner'in çevreyle ilgili kuramında (ekolojik kuram) çocuğun bir çevreye girerken hem etkileyen hem de etkilenen olduğundan bahsedilmektedir. Bireyin davranışına etki eden her birey, aile, toplum olmak üzere tüm iç ve dış sebepleri açıklama açısından ekolojik sistem yaklaşımı

çocuğun en yakın çevresinden en uzağa doğru ele almaktadır (Bulut Özsezer, 2016). Ekolojik sistemler kuramı içerisinde yer alan ve tüm sistemlerin merkezinde mikro sistem bulunmakta olup çocuk, akran ve toplum ilişkileri bu sistem etrafında oluşmakta ve etkileşim görmektedir (Karataş,2020). Bu bağlamda çocukların mikro sistemi içinde yer alan ailesinin yanından çıkarak anaokulu ile birlikte oynadıkları oyun türleri de değişmiştir. Farklı sosyoekonomik koşullardan gelen çocuklar anaokulu ile farklı oyun türleri, oyuncaklar ve uyaranlarla gelişimlerinin desteklendiği görülmektedir. Çocukların okuldan eve geldiklerinde okulda öğrendikleri oyunları evde de oynadıkları veya başka akranlarına aktardıkları görülmektedir. Özet olarak anaokulundan önce çoğunlukla annesiyle evde vakit geçirmekte olan çocuğun sosyal çevresinin de genişlediği ve bununla beraber sosyal becerilerinde artışlar olduğu söylenebilir. Tüm bu sonuçlardan yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir;

- Okul öncesi eğitimde 3-4 yaş okullaşma oranının artırılmasına yönelik ebeveynler başta olmak üzere toplumun bilinçlendirilmesi önerilebilir.
- Akran ve oyun ilişkilerinin temellerinin atıldığı okul öncesi dönemde anaokullarında görevli olan eğitmen ve yöneticiler tarafından, ebeveyn görüşleri de dikkate alınarak çocukların gelişim süreçlerindeki ihtiyaçları erkenden tespit edilebilir.
- Sosyal gelişim ile beraber ifade edici dil gelişimi açısından da önemli bir yeri olan oyuna dayalı etkinliklere anaokullarında daha çok yer verilmesi sağlanmalıdır. Bu bağlamda küçük yaş gruplarında öğrenme merkezlerinde oyun ve oyuncak saatlerine ayrıca önem verilmesi önerilebilir.
- Bu çalışma sadece 13 ebeveynin görüşleri alınarak yapılmış olup nicel olarak daha kapsamlı deneysel veya boyamsal bir çalışma ile 3-4 yaş çocuklarının gelişimleri takip edilerek alan yazına katkı sunulabilir.
- Anaokulundan önce veya sonraki dönemlerde evde aile ile geçirilen sürelerin kalitesinin artırılması, oyunun teşvik edilmesi ve akran ilişkilerinin geliştirilmesi adına 0-6 yaş arası çocukların ebeveynlerine yönelik kapsamlı ana-baba eğitimleri düzenlenebilir.

Yazar Katkı Beyanı:

- 1. Caner ÖZDEMİR:** Katkı oranı %50. İnceleme, araştırma deseninin belirlenmesi, rehberlik ve geliştirme.
- 2. Şeyma AKSOY:** Katkı oranı %50. Veri toplama, yöntem yazma, literatür tarama, verilerin analizi, sonuç ve tartışma yazımı.

5. KAYNAKÇA

- Acar, I., Pérez-González, S., Kutaka, T., & Yıldız, S. (2019). Zor mizaç ve çocukların akran ilişkileri: Ebeveyn-çocuk ilişkilerinin kalitesinin düzenleyici rolü. *Erken Çocuk Gelişimi ve Bakımı*, 189, 2141-2155. <https://doi.org/10.1080/03004430.2018.1439941>.
- Adhabi, E., & Anozie, C. (2017). Nitel araştırmada görüşme türüne ilişkin literatür taraması. *Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9, 86-97. <https://doi.org/10.5296/IJE.V9I3.11483>.
- Audley-Piotrowski, S., Singer, A., & Patterson, M. (2015). Çocukların akran ilişkilerinde öğretmenin rolü: görünmez elin kasıtlı hale getirilmesi. *Translational Issues in Psychological Science*, 1(2), 192-200. <https://doi.org/10.1037/tps0000038>.
- Alp, H. (2016). Okul öncesi dönemde akran eğitimi ve oyun etkinliklerinin çocukların saldırgan davranışlarına ve sosyalleşme sürecine etkisi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 636-658. <https://doi.org/10.24289/ijsser.279073>.
- And, M. (2012). *Oyun ve Bügü; Türk kültüründe oyun kavramı*. Yapı Kredi Yayınları. 572 sayfa.
- Bailey, J., & Bulotsky-Shearer, R. (2021). Öğrenme davranışları, ebeveynlerin bildirdiği akran oyun becerileri ile düşük gelirli okul öncesi çocuklar için okuryazarlık ve matematik becerileri arasındaki ilişkilere aracılık ediyor. *Erken Eğitim ve Gelişim*, 33, 523-540. <https://doi.org/10.1080/10409289.2021.1904625>.
- Bateman, A. & Church, A. (2017). Çocukların erken çocukluk oyun alanında nesne kullanımı. *Avrupa Erken Çocukluk Eğitimi Araştırma Dergisi*, 25 (1), 55-71. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2016.1266221>.
- Bağçeli Kahraman, P., & Onur Sezer, G. (2021). *Sosyal gelişim görevleri*, Ogelman, H. G, (Ed). *Sosyal ve duygusal gelişim*, (s.201), Eğiten Kitap.
- Bakırcıoğlu. (2013). *Çocuk ve ergenlerde ruh sağlığı* ,(5.baskı),Ankara, Anı Yayıncılık.
- Barragan, R., & Meltzoff, A. (2021). İnsan yavruları, değerli eşyaları başkalarıyla paylaşma yönündeki sahiplenme eğilimlerini geçersiz kılabilir. *Bilimsel Raporlar*, 11. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-88898-x>.
- Bee, H., & Boyd D. (2009). *Çocuk gelişim psikolojisi*. (Okhan Gündüz Çev.), s.323-329, Kaktüs Yayınları.
- Brownell, C., Svetlova, M., & Nichols, S. (2009). Paylaşmak ya da paylaşmamak: Yeni yürümeye başlayan çocuklar ne zaman başkalarının ihtiyaçlarına yanıt verir? *Bebeklik: Uluslararası Bebek Araştırmaları Derneği'nin resmi gazetesi*, 14(1), 117-130. <https://doi.org/10.1080/15250000802569868>.
- Bulut Özsezer, M, S. (2019). *Gelişim Kuramı*. Yurtal, F. (Ed.), *Yaşam boyu gelişim*, s.24-62, Ankara, Nobel Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Karadeniz, Ş., E., Akgün, Ö., Demirel, F., & Kılıç Çakmak, E. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2021). *Nitel Araştırma Yöntemleri, Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma Ve Araştırma Deseni*, (Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir, Çev.), (6.baskı), Siyasal Kitabevi.
- DiCicco-Bloom, B., & Crabtree, B. (2006). Nitel araştırma görüşmesi. *Tıp Eğitimi*, 40(1), 314-321, <https://doi.org/10.1111/j.1365-2929.2006.02418.x>.
- Dursun, B. (2023). Nitelikli bir araştırma tekniği: röportaj. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(14), 100-113. <https://doi.org/10.57135/jier.1245193>.
- Gonzalez, T., & Alejandra, A. (2020). Okul öncesinde akran ilişkileri. *The University of Texas at Austin*, <https://doi.org/10.26153/TSW/10826>.
- Hamiden Karaca, N., Kaya, Ü. Ü., & Can, M. (2020). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyoekonomik düzeylerine göre baba-çocuk ilişkisi ve akran oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *E-Kafkas Journal of Educational Research*, 6(4), 33-41. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.653630>.
- Henry, G., & Rickman, D. (2007). Akranlar okul öncesinde çocukların beceri gelişimini etkiler mi?. *Eğitim Ekonomisi Dergisi*, 26, 100-112. <https://doi.org/10.1016/J.ECONEDUREV.2005.09.006>.

- Hughes, J., & Chen, Q. (2011). Öğrenci-öğretmen ve öğrenci-akran ilişkisinin karşılıklı etkileri: Akademik öz yeterlik üzerindeki etkiler. *Uygulamalı gelişim psikolojisi dergisi*, 325, 278-287. <https://doi.org/10.1016/J.APPDEV.2010.03.005>.
- Fantuzzo, J., & McWayne, C. (2002). Aile bağlamında akran oyunu etkileşimleri ile düşük gelirli okul öncesi çocuklar için okula hazırlık boyutları arasındaki ilişki. *Eğitim Psikolojisi Dergisi*, 94, 79-87. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.94.1.79>.
- Eggum-Wilkens, N., Fabes, R., Castle, S., Zhang, L., Hanish, L., & Martin, C. (2014). Başkalarıyla oynamak: Head Start çocukların akran oyunu ve anaokulu okul yetkinliğiyle ilişkiler. Üç aylık erken çocukluk araştırması, 29 3, 345-356. <https://doi.org/10.1016/J.ECRESQ.2014.04.008>.
- Lu, H. (2023). Farklı türlerdeki çocuk oyunlarının akran ilişkileri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Eğitim Psikolojisi ve Kamusal Medya Ders Notları*, (14) ,90-96, <https://doi.org/10.54254/2753-7048/14/20230951>.
- Marzec, H. (2023). Okul öncesi grupta arkadaşlar arasında ilişkilerin kurulmasında oyunun rolü. *Pedagojik Eylemin Estetiği ve Etiği*, 27 (2023), <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2023.27.282148>.
- Karaman, S., & Boz, M. (2023). Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 6(2), 579-597. <https://doi.org/10.33400/kuje.1329933>.
- Karataş, M. (2020). *Sosyal beceriye giriş*. Deniz E. & Eryılmaz A. (Ed.), *Sosyal beceri eğitimi*. Pegem Akademi Yayıncılık. (s.10), 252 sayfa. Pegem akademi, <https://www.turcademy.com/tr/kitap/sosyal-beceri-egitimi-9786052419915>.
- Koçkaya, S., & Siyez, D.M. (2017). Okul öncesi çocuklarının çekingenlik davranışları üzerine oyun terapisi uygulamalarının etkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 9(1), 31-44, <https://doi.org/10.18863/pgy.281082>.
- Mary, L. (2014). Çember zamanı ve işbirlikçi oyunlar yoluyla ilköğretim sınıfında olumlu akran ilişkilerinin teşvik edilmesi. *Eğitim* 3-13, 42, 125-137. <https://doi.org/10.1080/03004279.2012.662239>.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis an expanded source book*. Sage Publications.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2023). *Milli Eğitim İstatistikleri; Örgün Eğitim*. Strateji Geliştirme Başkanlığı. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024). *Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı*. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Lansford, J., Yu, T., Pettit, G., Bates, J., & Dodge, K. (2014). Çocukluktan genç yetişkinliğe akran ilişkilerinin yolları. *Uygulamalı gelişim psikolojisi dergisi*, 35(2), 111-117. <https://doi.org/10.1016/J.APPDEV.2013.12.002>.
- Stanton-Chapman, T. (2015). Okul öncesi sınıfta olumlu akran etkileşimlerini teşvik etmek: çocukların sosyodramatik oyununu desteklemede öğretmenin rolü ve sorumluluğu. *Erken Çocukluk Eğitimi Dergisi*, 43, 99-107. <https://doi.org/10.1007/S10643-014-0635-8>.
- Sebastián-Enesco, C., & Warneken, F. (2015). Geleceğin gölgesi: 5 yaşındakiler, ancak 3 yaşındakiler değil, karşılıklı beklentisiyle paylaşımlarını ayarlıyorlar. *Deneyisel çocuk psikolojisi dergisi*, 129, 40-54. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2014.08.007>.
- Shin, K., Cho, S., Shin, Y., & Park, K. (2016). Erken Çocukluk Döneminde Akran İlişkilerinin Ergen Ruh Sağlığı Üzerindeki Etkileri: Güney Kore'de 6-8 Yıllık Bir Takip Çalışması. *Psikiyatri Araştırması*, 13, 383-388. <https://doi.org/10.4306/pi.2016.13.4.383>.
- Şendil, Ç. Ö. (2019). Öğretmenlerin ve annelerin okul öncesi çocukların akran ilişkileri üzerine bakış açıları. Z. Bekiroğulları, MY Minas ve RX Thambusamy (Ed.), ICEEPSY 2018: Eğitim ve Eğitim Psikolojisi, cilt 53. Avrupa Sosyal ve Davranış Bilimleri Bildirileri (s. 211-223). Geleceğin Akademisi. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2019.01.21>
- TDK (2025). Türk Dil Kurumu Sözlükleri <https://sozluk.gov.tr/>

- Yazgan İnanç, B., Bilgin, M., & Kılıç Atıcı, M.(2005).*Gelişim Psikolojisi, çocuk ve ergen psikolojisi*.(2.baskı), Nobel Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, E., & Çetin, Z. (2018). Sporun psiko-motor gelişim ve sosyal gelişime etkisi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 5(2), 54-66. <https://doi.org/10.21020/husbfd.427140>.
- Yurdakul, Y., Beyazıt, U., & Bütün Ayhan, A. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarında duygu düzenleme becerileri ile etkileşimli oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(4), 1291-1307. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.874538>.
- Zippert, E., Eason, S., Marshall, S., & Ramani, G. (2019). Okul öncesi çocukların akranlarıyla oyun oynarken matematik keşfi. *Uygulamalı Gelişim Psikolojisi Dergisi*.65, 101072, <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2019.101072>.
- Wu, Z., & Su, Y. (2014). Okul öncesi çağındaki çocukların paylaşım davranışları zihin teorisi anlayışlarıyla nasıl ilişkilidir? *DeneySEL çocuk psikolojisi dergisi*, 120, 73-86. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2013.11.007>.